FOI MEMO

Projekt
SABEK - Enkät försvarsvilja

Sidnr
1 (24)

Projektnummer
A123203

Uppdragsgivare
Försvarsdepartementet

FoT-område
Inget FoT-område

Författare
Christoffer Wedebrand, Herman Andersson och Sanna Dalberg

Datum
2023-11-29

Memo nummer
FOI Memo 8285

Teknisk beskrivning av enkätundersökning om krisberedskap och totalförsvar genomförd år 2022

Innehållsförteckning

1 Bakgrund 3
2 Undersökningens genomförande 3
3 Publicerade och planerade studier 6
4 Referenser 7
5 BILAGA 1 Informationsbrev 1 8
6 BILAGA 2 Frågeformulär 10

1 Bakgrund

Under hösten år 2022 genomförde FOI tillsammans med Statistiska centralbyrån (SCB) en enkätundersökning riktad till allmänheten om Sveriges krisberedskap och totalförsvar. Undersökningen hade titeln *Allmänhetens attityder i sammanhanget av kris och krig* och sökte bland annat belysa människors uppfattningar om dessa verksamheter (exempelvis hur viktigt det är med ett militärt försvar) samt deras grad av hemberedskap och försvarsvilja. Undersökningen genomfördes inom ramen för anslaget Säkerhets- och försvarspolitisk forskning och analys (Soffa).

Syftet med detta memo är att beskriva hur undersökningen genomfördes samt beskriva svarsfrekvenser och bortfall. I bilaga 2 presenteras undersökningens frågeblankett. I praktiken är memot en sammanfattning av väsentliga delar av den tekniska rapport som SCB delgav FOI i samband med slutleveransen av data,[1] som härmed finns fritt tillgänglig på FOI:s hemsida för den som vill fördjupa sig. Memot bör anges som källa vid användning av undersökningens dataset eller när undersökningen på annat sätt omnämns, exempelvis i publikationer från FOI.

I korthet var undersökningen en vidareutveckling av en tidigare enkät genomförd år 2018 som likaledes var ett samarbete mellan FOI och SCB. 2022 års enkätundersökning genomfördes på samma sätt som den tidigare med avseende på urvalsmetod, urvalsstorlek, insamlingsmetod och antal påminnelser men rymde några fler frågor.

Medan enkätens frågor utformades vid FOI bistod SCB genom att granska och lämna återkoppling på desamma, samt genom att implementera undersökningen som sådan (utskick, insamling, sammanställning med mera). För mer information om hur frågorna initialt togs fram vid FOI se rapport *Allmänheten och totalförsvaret: Resultat från en enkät utskickad hösten 2018*.[2]

De personer som vid FOI ledde arbetet med denna undersökning var Christoffer Wedebrand, Herman Andersson och Sanna Dalberg. Dessutom bidrog Ola Svenonius med frågor till enkäten. Ester Veibäck var projektledare. De som ledde arbetet med den tidigare undersökningen vid FOI var förutom Christoffer Wedebrand även Jenny Ingemarsdotter, Daniel Jonsson (projektledare), Bengt Johansson, Niklas Rossbach och Camilla Eriksson.

2 Undersökningens genomförande

Studiens målpopulation bestod av samtliga folkbokförda personer i Sverige som vid undersökningens genomförande var 18 år eller äldre. Respondenterna behövde alltså inte ha svenskt medborgarskap och inte heller fanns det någon övre åldersgräns. Detta breda urval motiveras av att alla som bor i Sverige är betydelsefulla för krisberedskapen och totalförsvaret, både genom att de är skyddsvärda i deras egen rätt och kan bidra praktiskt på olika sätt, inte endast de som har svenskt medborgarskap eller befinner sig inom ett visst åldersspann.

Mot denna bakgrund formulerade SCB en urvalsram med hjälp av data från Registret över totalbefolkningen (avseende 2022-06-30), som omfattade strax över 8,3 miljoner personer. Från ramen drogs ett obundet slumpmässigt urval omfattandes 5 050 personer. Att urvalet var obundet slumpmässigt innebär att alla personer i ramen hade samma sannolikhet att komma med i urvalet.

[1] Statistiska centralbyrån 2022.

[2] För mer om denna undersökning, se: Wedebrand, Christoffer 2019.

Innan enkäten skickades ut gjorde SCB en kontroll av personerna i urvalet mot de senast tillgängliga folkbokföringsuppgifterna. Vid denna kontroll framkom att 13 personer utgjorde så kallad övertäckning och alltså inte längre tillhörde populationen (dessa borträknade omfattade urvalet 5 037 personer). Orsaken härtill var att personerna i fråga hade avlidit eller utvandrat.

Medan enkätfrågorna utarbetades vid FOI genomgick de en mätteknisk granskning vid SCB som föranledde vissa justeringar. Vid granskningen undersöktes både enkätens disposition, frågor och svarsalternativ. Denna genomgång gjordes på en relativt övergripande nivå (medan 2018 års enkät genomgick en mer rigorös granskning).

Totalt omfattade enkäten 51 numrerade frågor med delfrågor, vilket totalt gav ett batteri om 94 frågor. Utöver frågorna i enkäten hämtades även bakgrundsinformation om respondenterna från Registret över totalbefolkningen. Vilken information om respondenterna som hämtades från registret framgår av nedanstående informationsruta.

Uppgifter från registret över totalbefolkningen

- Kön (kvinna eller man)
- Födelseår
- Ålder under året (under år 2022)
- Födelseland (aktualitet 2022-08-17; grupperat i Sverige, Norden utom Sverige, Europa utom Norden, Afrika, Asien, Nordamerika, Sydamerika, Oceanien och Övriga)
- Medborgarland (aktualitet 2022-08-17; grupperat i Sverige, Norden utom Sverige, Europa utom Norden, Afrika, Asien, Nordamerika, Sydamerika, Oceanien och Övriga)
- Civilstånd (aktualitet 2022-08-17; ogift, gift, skild och änka/änkling (partnerskap ej särredovisat)
- Utbildningsnivå (aktualitet vårterminen år 2021; högsta avslutade enligt nomenklatur SUN2020)
- Sammanräknad förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar (aktualitet år 2020)
- Hushållets förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar (aktualitet år 2020)
- Kommunkod vid ID-bearbetning (aktualitet 2022-08-17)
- Kommunnamn i klartext för folkbokföringskommun vid ID-bearbetning
- Kommungrupp gällande folkbokföringskommun vid ID-bearbetning (enligt Sveriges Kommuner och Landstings kommungruppsindelning 2017-01-01)
- Länskod vid ID-bearbetning (aktualitet 2022-08-17)
- Länsnamn i klartext för folkbokföringslän vid ID-bearbetning

Enkäten skickades ut till respondenterna vid fyra olika tillfällen. Respondenter med digital brevlåda fick undersökningen digitalt och övriga postalt. Undantaget var utskick tre som gick postalt till samtliga respondenter som ännu inte hade svarat, det vill säga även till respondenter med digital brevlåda. Enkäten kunde besvaras online med hjälp av inloggningsuppgifter som medföljde samtliga utskick eller genom att fylla i och posta pappersenkäten. Se bilaga 1 för det första informationsbrevet till respondera samt bilaga 2 för frågeformuläret.

Det första utskicket gjordes den 26:e augusti år 2022 och undersökningen avslutades den 22:a november. Undersökningen hade en svarsfrekvens motsvarande 35,9 procent av respondenterna (den kända övertäckningen borträknad), alltså 1 810 personer. Av respondenterna valde 1 210 personer (66,9 procent) att svara över internet. Vid utskicken bifogades ett informationsbrev som beskrev undersökningen. Bland annat informerades om undersökningens bakgrund och syfte samt att den genomfördes i samarbete mellan FOI och SCB. Vidare informerades om dataskyddslagstiftningen, offentlighets- och sekretesslagen, att medverkan i undersökningen var frivilligt, samt att uppgifter

utöver respondentens svar på enkätfrågorna även hämtades från SCB:s register och att en avidentifierad datafil och tabeller efter datainsamlingen skulle levereras till FOI.

För att säkerställa att endast valida värden förekom i materialet genomfördes vissa kontroller vid SCB. Dels granskades de inkomna pappersblanketterna vid olika skeden i bearbetningen. Bland annat kontrollerades handskrivna tecken efter skanningen och i förekommande fall korrigerades de tecken som tolkats felaktigt vid skanningen. Dels granskades otillåtna värden löpande under datainsamlingen, exempelvis i form av markering av flera svarsalternativ. Dessa svar ströks inte utan anges som dubbelmarkeringar i datafilen. Slutligen granskades både webblanketten (i ett tidigt skede) och datamaterialet (före leverans) som sådana med hjälp av frekvenstabeller.

Bortfall uppstod både i meningen partiellt bortfall (inte alla av enkätens frågor besvarades) och objektsbortfall (enkäten besvarades inte alls). I händelse av att de urvalspersoner som faller bort skiljer sig från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna kan det uppstå systematiska fel i en enkätundersökning, så kallad bortfallsskevhet. Bortfallet bedömdes av SCB vara den största osäkerhetskällan i undersökningen.

Det partiella bortfallet, som kan bero på sådant som att en fråga uppfattas vara svår att förstå, låg under 3 procent för majoriteten av frågorna. Det högsta partiella bortfallet (delfråga 2 till fråga 44) låg på 4,4 procent. På en övergripande nivå såg objektsbortfallet ut enligt tabell 1:

Tabell 1: Beskrivning av objektsbortfall

Typ av bortfall	***Antal***
Ej avhörda (uppgifter om orsak till bortfall saknas)	3 132
Avböjd medverkan (uppgiftslämnaren har meddelat sig ej vilja medverka)	10
Förhindrad medverkan (fysiska, psykiska, språkliga hinder)	20
Ej anträffad (saknad adress, postretur med mera)	65
Totalt	3 227

För att kompensera för objektsbortfallet och minska bortfallsskevheten beräknades särskilda vikter vid SCB. Vikterna beräknades för varje svarande person, i syfte att möjliggöra en redovisning av resultaten för hela populationen och inte endast för de svarande respondenterna. Vikterna beräknades i programvaran SAS med utgångspunkt i urvalsdesignen, antaganden om objektsbortfall och ramteckning, med hjälp av ett vid SCB utvecklat makro (ETOS). Som hjälpvektor användes slutligen följande variabler: kön + åldersklasser + utbildningsnivå + inkomstklass + civilstånd + bakgrund.

Tabell 2 på nästa sida redovisar dels hur de som svarade på enkäten fördelade sig på olika grupper (exempelvis hur stor andel som var kvinnor), dels hur svarsandelarna såg ut inom dessa grupper (exempelvis hur stor andel av de kvinnor som fick enkäten som också valde att svara):

Tabell 2: Hur stor andel av de svarande som tillhörde en viss grupp och hur stor andel per grupp som svarade på enkäten

Kategori	*Andel av svarande på enkäten (%)*	*Svarsandelar per grupp (%)*
Kön		
Man	50,9	36,3
Kvinna	49,1	35,5
Ålder		
18 - 29 år	7,5	15,5
30 -49 år	26,7	28,7
50 - 69 år	36,6	45,4
70 år och mer	29,2	51,8
Utbildningsnivå		
Låg	12,4	22,1
Mellan	38,5	33,5
Hög	49,1	46,9
Förvärvsinkomst (kr)		
0 - 149 999 och okänd	5,0	18
150 000 - 299 999	13,0	38,1
300 000 och mer	82,0	43,8
Civilstånd		
Gift	50,8	45,8
Övriga	49,2	29,4
Bakgrund		
Inrikes född med minst en inrikes född förälder	88,0	41,7
Övriga	12,0	19,8

3 Publicerade och planerade studier

Delar av undersökningens resultat har redan i rent deskriptiv form publicerats vid FOI i rapporten *Den svenska allmänhetens hemberedskap och försvarsvilja: Översiktliga resultat från en enkätundersökning genomförd år 2022*.[3]

Andra delar är avsedda att publiceras i två vetenskapliga artiklar med följande arbetstitlar: *Stärkt försvarsvilja för ett slagkraftigt totalförsvar*[4] samt *All Good Things Come in Threes?*[5] I förstnämnd artikel belyses översiktligt olika former av förtroende för försvarsviljan, medan begreppsvaliditeten hos en vid FOI tidigare föreslagen definition av försvarsviljan undersöks i sistnämnda artikel.

Härutöver är avsikten att under vårvintern år 2024 publicera två FOI-rapporter som använder sig av datasetet. Den ena rapporten handlar om boendeförhållandenas betydelse för människors hemberedskap, medan den andra på ett mer djupgående sätt handlar om betydelsen av olika former av förtroende för människors försvarsvilja.

[3] Wedebrand, Christoffer & Herman Andersson 2023.

[4] Wedebrand, Christoffer et al. kommande.

[5] Sundberg, Ralph et al. kommande.

4 Referenser

Statistiska centralbyrån 2022. *Undersökning om allmänhetens attityder och beteenden i sammanhanget av kris och krig. Teknisk rapport – En beskrivning av genomförande och metoder*. Beteckning 8996589/258281

Sundberg, Ralph & Christoffer Wedebrand & Herman Andersson kommande. Arbetstitel: *All Good Things Come in Threes?*

Wedebrand, Christoffer 2019. *Allmänheten och totalförsvaret: Resultat från en enkät utskickad hösten 2018.* Totalförsvarets forskningsinstitut. FOI-R--4771—SE

Wedebrand, Christoffer & Herman Andersson 2023. *Den svenska allmänhetens hemberedskap och försvarsvilja: Översiktliga resultat från en enkätundersökning genomförd år 2022.*Totalförsvarets forskningsinstitut. FOI-R--5450--SE.

Wedebrand, Christoffer & Herman Andersson, & Daniel Jonsson, & Bengt Johansson kommande. Arbetstitel: *Stärkt försvarsvilja för ett slagkraftigt totalförsvar.*

5 BILAGA 1 Informationsbrev 1

Augusti 2022

Allmänhetens attityder och beteenden i sammanhanget av kris och krig

Undrar du över något?
Kontakta oss gärna!

Frågor om att lämna uppgifter
SCB:s uppgiftslämnarservice
010-479 62 00
enkat@scb.se
SCB, D/INS/IH, 701 89 Örebro
www.scb.se

Frågor om undersökningen
Christoffer Wedebrand
Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI
08-555 030 00 (växel)
christoffer.wedebrand@foi.se

SCB beskriver Sverige
Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut är en svensk statlig myndighet, som har till uppgift att bedriva forskning, metod- och teknikutveckling samt utredningsarbete för totalförsvaret och till stöd för nedrustning, icke-spridning och internationell säkerhet.

Med det här brevet bjuder Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) in dig till en undersökning om allmänhetens försvarsvilja, beredskap och inställning till totalförsvaret.

Dina svar är viktiga

Du är en av ca 5 000 personer i åldern 18 år och uppåt som har blivit slumpmässigt utvalda från befolkningsregistret.

Att delta i undersökningen är frivilligt, men din medverkan är mycket betydelsefull. Ditt och de andras svar ger oss en bättre förståelse för bland annat allmänhetens beredskap och försvarsvilja och hur vi kan förbättra Sveriges totalförsvar inför framtiden.

Så här gör du

Gå in på **www.insamling.scb.se/eid** för att besvara frågorna. Logga in med din e-legitimation eller med följande inloggningsuppgifter:

Användarnamn:	
Lösenord:	

Det går bra att logga in flera gånger och spara emellan.

Vill du hellre besvara frågorna på papper? Invänta då pappersblanketten som vi skickar till dig inom ett par veckor.

Stort tack på förhand för din medverkan!

Med vänlig hälsning

Joakim Stymne
Generaldirektör SCB

Christoffer Wedebrand
Analytiker FOI

Vem använder svaren och hur?

När svaren har samlats in bearbetar SCB uppgifterna och tar bort personnummer, namn och adress. Därefter överlämnas uppgifterna till FOI för fortsatt bearbetning och analys. Utöver en svarsfil kommer tabeller tas fram och levereras.

För att inte fråga mer än nödvändigt kompletterar SCB dina svar med uppgifter som redan finns hos SCB. Det är uppgifter om kön, ålder, civilstånd, födelseland (i grupper), medborgarskap (i grupper), regional indelning, inkomst (i grupper) och utbildning (i grupper).

Uppgifterna kan komma att lämnas ut till forskare eller andra som tar fram statistik. Sådan forskning och statistikverksamhet omfattas också av sekretess.

Hur skyddas mina svar?

Det kommer inte att framgå vad just du har svarat när undersökningens resultat redovisas.

Uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden skyddas av sekretess och alla som arbetar med undersökningen har tystnadsplikt. Sekretessen gäller enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Samma sekretesskydd gäller hos FOI.

Hur behandlas personuppgifterna?

SCB är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som SCB utför. FOI är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som FOI gör i denna undersökning.

Dina personuppgifter kommer att behandlas i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken och övrig gällande lagstiftning.

SCB:s rättsliga grund för att behandla dina personuppgifter är att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse (att framställa statistik). Mer information om hur SCB behandlar personuppgifter hittar du på www.scb.se/personuppgifter.

Du har rätt att få en kopia, ett registerutdrag, av de personuppgifter som SCB behandlar om dig. Gå in på www.scb.se/registerutdrag. Du har även i vissa fall rätt att få dina uppgifter raderade.

FOI rättsliga grund för att behandla dina personuppgifter är att behandlingen är nödvändig för att myndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag enligt myndighetens förordning. Mer information om hur FOI behandlar personuppgifter hittar du på https://foi.se/om-foi/om-webbplatsen/integritetspolicy

Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att ge in klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten.

Numret längst upp i mitten på brevets framsida är bland annat till för att SCB under insamlingen ska kunna se vilka som har svarat.

Har du frågor om personuppgifter?

Kontakta dataskyddsombuden:
SCB: 010-479 40 00, dataskyddsombud@scb.se
701 89 Örebro

FOI: 08-555 030 00 (växel),
dataskyddsombud@foi.se
164 90 Stockholm

Var publiceras resultaten?

Resultaten avses att publiceras vid FOI i form av rapporter, artiklar och underlag med början år 2023.

SCB-Tryck, Örebro 2022

6 BILAGA 2 Frågeformulär

Allmänhetens attityder och beteenden i sammanhanget av kris och krig

SCB

1

Frågeblanketten läses maskinellt. Vi ber dig därför att:

- Använda bläckpenna
- Markera dina svar med kryss, så här: ☒
- Om du svarat fel täck hela rutan med det felaktiga krysset, så här: ■

Bakgrundsfrågor

1. I vilken typ av bostad bor du?
Markera endast ett alternativ. Om flera alternativ är aktuella, markera det alternativ där du bor mest.

- ☐ Villa (friliggande småhus för en eller två familjer)
- ☐ Radhus, kedjehus eller parhus
- ☐ Lägenhet i flerbostadshus (hyres- eller bostadsrätt)
- ☐ Annat boende

2. Vilket är ditt civilstånd?
Markera det alternativ som stämmer bäst in på ditt nuvarande civilstånd.

- ☐ Ensamstående eller singel
- ☐ Särbo (i ett förhållande men bor inte ihop)
- ☐ Gift/sambo/registrerad partner
- ☐ Änka/änkling/efterlevande partner
- ☐ Annat, skriv i rutan: [ ]
- ☐ Vill inte ange

3. Har du några barn som bor hemma hos dig?
Räkna med alla barn som åtminstone periodvis bor hemma hos dig, det vill säga även exempelvis fosterbarn och sambos barn. Med barn menar vi en person under 18 år.

- ☐ Ja
- ☐ Nej

4. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning just nu?
Ange endast ett alternativ.

- ☐ Arbetar som anställd
- ☐ Egen företagare
- ☐ Studerande
- ☐ Pensionär (ålders-, avtals-, sjuk- och förtidspensionär)
- ☐ Långtidssjukskriven (mer än 3 månader)
- ☐ Tjänstledig eller föräldraledig
- ☐ Arbetssökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- ☐ Hemarbetande, sköter hushållet
- ☐ Annat alternativ

2

5. Vilken typ av arbetsgivare har du?
Ange endast ett alternativ. Om flera alternativ är aktuella, markera det där du har din huvudsakliga sysselsättning.

- ☐ Jag har ingen arbetsgivare
- ☐ Privat
- ☐ Kommunal
- ☐ Landsting/Region
- ☐ Statlig
- ☐ Annan

6. Är du engagerad i någon förening eller organisation?
Exempelvis idrott-/friluftsförening, kulturförening, pensionärsförening, miljöorganisation eller trossamfund.

- ☐ Ja
- ☐ Nej

7. Är du medlem i någon av de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO)?
Exempelvis Civilförsvarsförbundet, Bilkåren, Svenska Lottakåren eller Svenska Röda Korset.

- ☐ Ja
- ☐ Nej, har aldrig varit medlem
- ☐ Nej, men har tidigare varit medlem

8. Har du genomgått en militär utbildning som sammantaget är minst tre månader lång?
Exempelvis värnplikt eller grundläggande militär utbildning (GMU).

- ☐ Ja
- ☐ Nej

9. Har du genomgått en militär utbildning som sammantaget är kortare än tre månader?
Exempelvis grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) eller kombattantutbildning för civilanställda i Försvarsmakten.

- ☐ Ja
- ☐ Nej

10. Har du genomgått en utbildning inom krisberedskap eller civilt försvar?
Exempelvis utbildning för att placeras i Frivilliga Resursgruppen (FRG) eller i det civila försvaret.

- ☐ Ja
- ☐ Nej

3

Sveriges beredskap

11. Vilken beredskap tror du att det idag finns i Sverige att hantera nedanstående händelser?

	Mycket god beredskap	Ganska god beredskap	Inte särskilt god beredskap	Inte alls god beredskap
Extrem väderlek eller annan allvarlig naturhändelse	☐	☐	☐	☐
Omfattande spridning av smittsam sjukdom	☐	☐	☐	☐
Allvarlig olycka, inom exempelvis transportsektorn eller industrin	☐	☐	☐	☐
Allvarlig livsmedelsbrist	☐	☐	☐	☐
Allvarlig dricksvattenbrist	☐	☐	☐	☐
Omfattande och långvarigt elavbrott	☐	☐	☐	☐
Omfattande och långvarigt IT- och teleavbrott	☐	☐	☐	☐
Terroristattack	☐	☐	☐	☐
Omfattande cyberangrepp via internet	☐	☐	☐	☐
Omfattande fientlig informationspåverkan och propaganda	☐	☐	☐	☐
Militärt angrepp	☐	☐	☐	☐

12. Hur oroad känner du dig över att nedanstående händelser kommer att inträffa i Sverige?

	Mycket oroad	Ganska oroad	Inte särskilt oroad	Inte alls oroad
Extrem väderlek eller annan allvarlig naturhändelse	☐	☐	☐	☐
Omfattande spridning av smittsam sjukdom	☐	☐	☐	☐
Allvarlig olycka, inom exempelvis transportsektorn eller industrin	☐	☐	☐	☐
Allvarlig livsmedelsbrist	☐	☐	☐	☐
Allvarlig dricksvattenbrist	☐	☐	☐	☐
Omfattande och långvarigt elavbrott	☐	☐	☐	☐
Omfattande och långvarigt IT- och teleavbrott	☐	☐	☐	☐
Terroristattack	☐	☐	☐	☐
Omfattande cyberangrepp via internet	☐	☐	☐	☐
Omfattande fientlig informationspåverkan och propaganda	☐	☐	☐	☐
Militärt angrepp	☐	☐	☐	☐

4

13. Tycker du att Sverige bör satsa mer offentliga medel på att förbättra beredskapen inför kriser och krig, även om det innebär höjda skatter eller att andra offentliga utgiftsområden nedprioriteras?

- ☐ Ja, absolut
- ☐ Ja, troligen
- ☐ Nej, tveksamt
- ☐ Nej, absolut inte

Sverige håller på att utveckla och bygga upp totalförsvaret. Totalförsvar är all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av både ett civilt och ett militärt försvar.

Det militära försvaret syftar till att försvara Sverige och att främja vår nationella säkerhet. Det civila försvaret syftar bland annat till att skydda civilbefolkningen och att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, som exempelvis sjukvård och transporter. Det civila försvaret syftar även till att stödja Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld. Arbetet med det civila försvaret bedrivs av bland andra statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, frivilligorganisationer och trossamfund.

14. Hur viktigt tycker du att det är att Sverige har ett militärt försvar?

- ☐ Mycket viktigt
- ☐ Ganska viktigt
- ☐ Inte särskilt viktigt
- ☐ Inte alls viktigt

15. Hur viktigt tycker du att det är att Sverige har ett civilt försvar?

- ☐ Mycket viktigt
- ☐ Ganska viktigt
- ☐ Inte särskilt viktigt
- ☐ Inte alls viktigt

5

Förberedelser för kris och krig

På uppdrag av regeringen skickade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) under år 2018 ut broschyren *Om krisen eller kriget kommer* till de svenska hushållen. Broschyren ska hjälpa Sveriges invånare att bli bättre förberedda på allt från allvarliga olyckor, extremt väder och it-attacker till militära konflikter.

16. Har du läst broschyren *Om krisen eller kriget kommer*?

- ☐ Ja, under det senaste året
- ☐ Ja, någon gång tidigare
- ☐ Nej, inte alls

17. Oavsett om du har läst broschyren eller inte, har du vidtagit några särskilda åtgärder för att göra dig bättre förberedd för kriser och krig?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

18. Tycker du att du får tillräcklig information eller inte om hur du kan göra dig bättre förberedd för kriser och krig?
Utgå från den information som förmedlas av offentliga institutioner (kommuner, myndigheter och liknande).

- ☐ Ja, fullt tillräcklig
- ☐ Ja, delvis tillräcklig
- ☐ Nej, inte särskilt tillräcklig
- ☐ Nej, inte alls tillräcklig

Vid kris och krig

I broschyren *Om krisen eller kriget kommer* ges läsaren tips på hur denne kan förbättra sin hemberedskap. Tipsen ges i form av checklistor med matvaror och saker som kan vara bra att ha hemma.

Enligt broschyren är det viktigast att ha tillgång till: vatten, mat, värme och kommunikationsmöjligheter (för att kunna ta del av information från myndigheter och medier men också för att kunna kontakta exempelvis anhöriga eller sjukvården).

19. Hur rimligt tycker du att det är att var och en efter förmåga har ett personligt ansvar för att kunna klara sig själv en tid vid kriser och krig?

- ☐ Mycket rimligt
- ☐ Ganska rimligt
- ☐ Inte särskilt rimligt
- ☐ Inte alls rimligt

6

Scenario: Det är vinter. Utomhustemperaturen är -15 grader. Av oklar anledning inträffar ett stort elavbrott i den del av landet där du bor. Spis och kylskåp fungerar därför inte längre och dricksvattnet slutar att rinna ur kranarna. Även värmesystemen slutar att fungera.

20. Utifrån vad du har hemma i dag, exempelvis i dunkar eller flaskor, hur länge tror du att dricksvattnet (eller motsvarande dryck) skulle räcka för personerna i ditt hushåll?
Utgå från scenariot ovan och gör en uppskattning om du är osäker.

- ☐ Längre än en vecka
- ☐ 4-7 dagar
- ☐ 2-3 dagar
- ☐ 1 dag eller mindre

21. Utifrån vad du har hemma i dag, hur länge tror du att maten skulle räcka för personerna i ditt hushåll?
Utgå från scenariot ovan och gör en uppskattning om du är osäker. Tänk på att viss mat behöver tillagas innan den kan ätas.

- ☐ Längre än en vecka
- ☐ 4-7 dagar
- ☐ 2-3 dagar
- ☐ 1 dag eller mindre

22. Utifrån dina boendeförhållanden och vad du har hemma i dag, hur väl tror du att personerna i ditt hushåll skulle kunna hålla värmen inomhus?
Utgå från scenariot ovan och gör en uppskattning om du är osäker.

- ☐ Mycket väl
- ☐ Ganska väl
- ☐ Inte särskilt väl
- ☐ Inte alls väl

23. Efter hur lång tid anser du att du senast borde få hjälp från samhället?
Utgå från scenariot ovan och gör en uppskattning om du är osäker.

- ☐ Längre än en vecka
- ☐ 4-7 dagar
- ☐ 2-3 dagar
- ☐ 1 dag eller mindre
- ☐ Jag förväntar mig ingen hjälp

24. Om ditt vatten och din mat börjar ta slut och om man inte heller kan köpa mat i livsmedelsbutikerna, varifrån skulle du i första hand söka hjälp?
Ange endast ett alternativ. Utgå från scenariot ovan.

- ☐ Det lokala civilsamhället (till exempel frivilligorganisationer, trossamfund, föreningar och samfälligheter)
- ☐ Företag och näringsidkare i området
- ☐ Kommunen eller annan offentlig institution (myndigheter och liknande)
- ☐ Försvarsmakten, inklusive Hemvärnet
- ☐ Dina grannar
- ☐ Släkt och vänner som bor i trakten
- ☐ Annat alternativ

7

25. Vad av följande har du tillgång till i ditt hem som kan komma till nytta vid kris eller krig?
Flera svar kan markeras.

- ☐ Extra mat med lång hållbarhet (exempelvis konserver)
- ☐ Rent extra vatten
- ☐ Flaskor, hinkar eller dunkar
- ☐ Spritkök eller annat sätt att laga mat och koka vatten som inte är beroende av el
- ☐ Gasolvärmare eller annan alternativ värmekälla som inte är beroende av el
- ☐ Varma kläder eller liknande (exempelvis ullplagg, filtar, liggunderlag eller sovsäck)
- ☐ Husapotek och vid behov extra mediciner
- ☐ Extra hygienartiklar (exempelvis våtservetter, blöjor eller mensskydd)
- ☐ Batteriradio eller annan utrustning för att ta emot viktig information
- ☐ Kontanter i mindre valörer
- ☐ Ficklampa eller annan alternativ ljuskälla
- ☐ Papperslista med viktiga telefonnummer
- ☐ Utskrifter av viktiga dokument (exempelvis försäkringsbrev, bankuppgifter eller registreringsbevis)
- ☐ Annat som kan komma till nytta vid kris eller krig: [ ]
- ☐ Inget av ovanstående alternativ

Scenario, fortsättning: Det har nu gått en tid. Elströmmen är tillbaka. Dricksvattnet rinner återigen i kranarna och elementen är varma. Det har börjat spridas motstridiga uppgifter om varför det tidigare elavbrottet inträffade.

26. I ett sådant scenario, vilken informationskälla skulle du mest lita på?
Ange endast ett alternativ.

- ☐ Särskilda meddelanden från offentliga institutioner (kommunen, myndigheter och liknande)
- ☐ Public service nyhetsrapportering (Sveriges Radio och Sveriges television)
- ☐ Privata TV- och radiokanalers nyhetsrapportering
- ☐ Rikstäckande dags- och kvällstidningars nyhetsrapportering (exempelvis Dagens nyheter, Svenska dagbladet, Expressen, Aftonbladet)
- ☐ Lokaltidningens nyhetsrapportering
- ☐ Inlägg av personer som du följer på sociala medier (exempelvis Facebook eller Twitter)
- ☐ Information från bekanta personer som du möter i vardagen (exempelvis grannar och kollegor)
- ☐ Annat alternativ

8

Scenario: Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga samhällsfunktioner. Angriparens soldater har landsatts på svensk mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för samhället är omfattande.

27. I ett sådant scenario, skulle du tycka att Sverige bör eller inte bör göra väpnat motstånd?

- ☐ Ja, Sverige bör absolut göra väpnat motstånd
- ☐ Ja, Sverige bör troligen göra väpnat motstånd
- ☐ Nej, det är tveksamt om Sverige bör göra väpnat motstånd
- ☐ Nej, Sverige bör absolut inte göra väpnat motstånd

28. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en stridande roll delta i Sveriges försvar?
Exempelvis genom att tjänstgöra inom Försvarsmakten eller delta i en väpnad motståndsrörelse.

- ☐ Mycket villig
- ☐ Ganska villig
- ☐ Inte särskilt villig
- ☐ Inte alls villig

29. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar?
Exempelvis genom att arbeta med räddningsinsatser inom drabbade områden.

- ☐ Mycket villig
- ☐ Ganska villig
- ☐ Inte särskilt villig
- ☐ Inte alls villig

30. Utan fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar?
Exempelvis genom att arbeta med sociala insatser inom icke-drabbade områden.

- ☐ Mycket villig
- ☐ Ganska villig
- ☐ Inte särskilt villig
- ☐ Inte alls villig

Scenario: Ett nordiskt grannland till Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga samhällsfunktioner. Angriparens soldater har landsatts på grannlandets mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för vårt grannland är omfattande.

31. I ett sådant scenario, skulle du tycka att Sverige bör eller inte bör delta i vårt grannlands väpnade motstånd?

- ☐ Ja, Sverige bör absolut delta
- ☐ Ja, Sverige bör troligen delta
- ☐ Nej, det är tveksamt om Sverige bör delta
- ☐ Nej, Sverige bör absolut inte delta

9

32. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en stridande roll delta i vårt grannlands försvar?
Exempelvis genom att tjänstgöra inom den svenska Försvarsmakten eller i vårt grannlands väpnade styrkor.

- ☐ Mycket villig
- ☐ Ganska villig
- ☐ Inte särskilt villig
- ☐ Inte alls villig

33. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i vårt grannlands försvar?
Exempelvis genom att arbeta med räddningsinsatser inom drabbade områden i grannlandet.

- ☐ Mycket villig
- ☐ Ganska villig
- ☐ Inte särskilt villig
- ☐ Inte alls villig

34. Utan fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i vårt grannlands försvar?
Exempelvis genom att arbeta med sociala insatser inom icke-drabbade områden i grannlandet.

- ☐ Mycket villig
- ☐ Ganska villig
- ☐ Inte särskilt villig
- ☐ Inte alls villig

Försörjningsberedskap

Försörjningsberedskap handlar om att se till att Sveriges befolkning har tillgång till viktiga varor och tjänster även i händelse av kriser och ytterst krig.

35. Om livsmedel, läkemedel, drivmedel (som bensin och diesel) eller andra resurser tar slut, varifrån tror du att hjälpen kommer i första hand?
Ange endast ett alternativ.

- ☐ Civilsamhället (frivilligorganisationer, trossamfund, föreningar eller liknande)
- ☐ Offentliga institutioner (kommunen, myndigheter eller liknande)
- ☐ Försvarsmakten, inklusive Hemvärnet
- ☐ Privata företag
- ☐ Internationell stödinsats, exempelvis genom EU
- ☐ Annat alternativ

10

36. Vilket av följande påståenden överensstämmer bäst med din uppfattning om försörjningsberedskap?
Ange endast ett alternativ.

- ☐ Vissa mindre statliga lager kan vara rimligt, men i händelse av bristsituationer får staten i första hand införa ransonering och göra prioriteringar bland de största behoven
- ☐ Det är upp till var och en vilken hemberedskap man vill ha. Staten har viktigare uppgifter att prioritera här och nu
- ☐ Det är statens ansvar att bygga upp ordentliga beredskapslager för att samhället som helhet ska kunna klara sig med normal standard i minst tre månader utan hjälp utifrån
- ☐ Det behövs inga särskilda beredskapslager, varor och tjänster får köpas på den fria marknaden som vanligt, om än till högre priser
- ☐ Det är upp till staten, kommunerna eller landstingen att skriva avtal med privata företag så att det finns tillräckligt med varor lagrade i händelse av en långvarig kris
- ☐ Sverige ska i händelse av en allvarlig kris eller krigsliknande tillstånd förlita sig på att få internationellt stöd

Samhälle och medier

37. Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?

- ☐ I mycket stor utsträckning
- ☐ I ganska stor utsträckning
- ☐ I ganska liten utsträckning
- ☐ I mycket liten utsträckning

38. Allmänt sett, vilket förtroende har du för det sätt på vilket svenska myndigheter sköter sitt arbete?

- ☐ Mycket stort förtroende
- ☐ Ganska stort förtroende
- ☐ Ganska litet förtroende
- ☐ Mycket litet förtroende

39. Allmänt sett, vilket förtroende har du för det sätt på vilket svenska politiker sköter sitt arbete?

- ☐ Mycket stort förtroende
- ☐ Ganska stort förtroende
- ☐ Ganska litet förtroende
- ☐ Mycket litet förtroende

40. Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket den svenska demokratin fungerar?

- ☐ Mycket nöjd
- ☐ Ganska nöjd
- ☐ Inte särskilt nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

,

11

41. Tycker du att Sverige för dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Ganska dåligt
- ☐ Mycket dåligt

42. Om du tänker dig Sverige fem år framåt, tror du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet?

- ☐ Mycket bättre
- ☐ Något bättre
- ☐ Något sämre
- ☐ Mycket sämre

43. Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?

	Inget förtroende alls										Högsta möjliga förtroende
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Regeringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Polisen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kungahuset	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Försvarsmakten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skatteverket	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SVT och Sveriges Radio	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Universitet/högskolor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dagspressen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Politiska partier i riksdagen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
EU-kommissionen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Myndigheten för psykologiskt försvar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Folkhälsomyndigheten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Säkerhetspolisen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12

44. Hur ofta tar du del av nyheter från nedanstående källor?

	Sällan eller aldrig	Varje månad	Varje vecka	Dagligen
Morgontidningen (papperstidning)	☐	☐	☐	☐
Kvällstidningen (papperstidning)	☐	☐	☐	☐
Nyheter på SVT eller TV4	☐	☐	☐	☐
Sveriges Radio (P1-P4)	☐	☐	☐	☐
Nyhetstjänster online, exempelvis Omni, svd.se eller aftonbladet.se	☐	☐	☐	☐
Nyheter från sociala medier, exempelvis Facebook, Instagram, Twitter eller Tiktok	☐	☐	☐	☐
"Alternativa" medier, exempelvis Samhällsnytt eller Fria Tider	☐	☐	☐	☐
Online diskussionsforum, exempelvis Flashback	☐	☐	☐	☐
Familj, kollegor eller bekanta	☐	☐	☐	☐

Psykologiskt försvar

Psykologiskt försvar är en del av totalförsvaret och handlar om att bemöta fientlig informationspåverkan och propaganda. Andra uppgifter är att säkerställa att myndigheter kan få ut information under en kris och att stärka befolkningens försvarsvilja – alltså viljan att försvara landet.

45. Hur viktigt tycker du att det är att Sverige har ett psykologiskt försvar?

- ☐ Mycket viktigt
- ☐ Ganska viktigt
- ☐ Inte särskilt viktigt
- ☐ Inte alls viktigt

46. Hur rimligt tycker du att det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att bemöta informationspåverkan och propaganda?

- ☐ Mycket rimligt
- ☐ Ganska rimligt
- ☐ Inte särskilt rimligt
- ☐ Inte alls rimligt

13

47. Hur rimligt tycker du att det är att det psykologiska försvaret används i fredstid för att stärka försvarsviljan?

- ☐ Mycket rimligt
- ☐ Ganska rimligt
- ☐ Inte särskilt rimligt
- ☐ Inte alls rimligt

48. Sedan januari 2022 finns en ny myndighet som ska leda arbetet med att utveckla det psykologiska försvaret, Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF). Kände du till att det finns en sådan myndighet?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

49. Anser du att Myndigheten för psykologiskt försvar ska få samla in information om organisationer eller grupper i Sverige även om det saknas direkt koppling till hot från främmande makt?

- ☐ Ja, absolut
- ☐ Ja, troligen
- ☐ Nej, tveksamt
- ☐ Nej, absolut inte
- ☐ Vet ej

De senaste åren har frågan om så kallade "falska nyheter" och vinklad nyhetsrapportering fått stor uppmärksamhet. En del aktörer arbetar med att bemöta vilseledande information på bland annat sociala medier. Det kan exempelvis röra sig om en varningstext för desinformation eller att en myndighet svarar på felaktiga påståenden om dess verksamhet.

50. Tycker du att *myndigheter* i fredstid bör arbeta med att bemöta "falska nyheter" och desinformation publicerade av …

	Ja	Nej	Vet ej
…svenska utgivare?	☐	☐	☐
…utländska utgivare?	☐	☐	☐
…enskilda svenska medborgare på blogg eller sociala medier?	☐	☐	☐
…enskilda utländska medborgare på blogg eller sociala medier?	☐	☐	☐

51. Hur oroad är du för att det svenska psykologiska försvaret kan komma att innebära åsiktskontroll?

- ☐ Mycket oroad
- ☐ Ganska oroad
- ☐ Inte särskilt oroad
- ☐ Inte alls oroad
- ☐ Vet ej

Tack för att du svarade på frågeblanketten!